

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Голова Приймальної комісії
О.В. Поркуян
«14» березня 2017 р.

ПРОГРАМА

додаткового фахового вступного випробування
для прийому на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**
за спеціалізацією 07201 «Фінанси і кредит»
на основі здобутого раніше освітнього ступеня бакалавра
або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
за іншою (не спорідненою) спеціальністю

Програма складена на підставі робочого навчального плану напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.е.н., проф. Костирко Л.А.

к.е.н., доц. Чернодубова Е.В.

ст викл. Серета О.О.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Згідно з вимогами до прийому студентів для підготовки за ступенем «магістр» на базі ОКР «бакалавр», здобутого за іншою (не спорідненою) спеціальністю додаткове фахове вступне випробування здійснюються фаховими атестаційними комісіями.

Метою проведення вступних випробувань є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні в СНУ ім. В. Даля на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Головним завданням фахових вступних випробувань є виявлення якості знань абітурієнта, теоретичну і практичну підготовку абітурієнтів до рішення професійних завдань, що відповідають кваліфікації магістра.

Програма фахового вступного випробування складається з загальних положень, змісту програми вступних випробувань в розрізі навчальних дисциплін, переліку рекомендованої літератури та критеріїв оцінювання.

II. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ФІНАНСИ

Предмет фінансової науки. Соціально-економічна сутність фінансів. Фінанси в систему ринкових відносин.

Сутність фінансів як економічної категорії та частини грошових відносин. Грошові відносини як форма прояву фінансів. Характеристика фінансових відносин і фінансової діяльності як ключових елементів визначення сутності фінансів та засад їх функціонування. Обмінно-розподільний характер фінансових відносин. Специфічні ознаки фінансів.

Об'єктивна необхідність фінансів. Причини та умови існування фінансів. Призначення та роль фінансів у суспільстві. Дискусійні питання суті фінансів. Моделі фінансових відносин у суспільстві.

Об'єкти і суб'єкти фінансових відносин. Фінансові ресурси, джерела їх формування. Напрями та форми використання фінансових ресурсів. Поняття про грошові фонди, їх ознаки. Основні фінансові категорії, їх взаємозв'язок.

Функції фінансів. Зміст розподільної функції. Первинний розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту. Механізм дії та особливості розподільної функції фінансів. Контрольна функція фінансів, її зміст. Фінансова інформація та її роль у реалізації контрольної функції. Контрольна функція фінансів і фінансовий контроль. Завдання, організація і методи фінансового контролю.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення.

Фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів з іншими розподільними категоріями у процесі вартісного розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту. Аналіз категорій «фінанси» і «гроші»: спільні ознаки і відмінності. Фінанси як інструмент розподілу вартості, реалізованої на основі ціни. Загальні риси і відмінності фінансів, заробітної плати та інших доходів фізичних осіб як інструментів розподілу.

Взаємозв'язок та специфіка фінансів і кредиту, їх комплексне використання для забезпечення потреб суспільного відтворення. Особливості сучасного стану економіки і фінансів України.

Поняття фінансової системи. Теоретичні основи побудови та засади функціонування фінансової системи. Класифікаційні ознаки фінансових відносин. Принципи внутрішньої будови та організаційної структури фінансової системи. Призначення і специфічні ознаки сфер та ланок фінансової системи України, їх характеристика. Взаємовідносини між окремими сферами та ланками фінансової системи. Структура та призначення загальнодержавних фінансів. Зведений бюджет як центральна ланка фінансової системи.

Фінанси як об'єктивна економічна категорія. Визначення сутності фінансів з погляду філософії та історії фінансової думки.

Історичний характер фінансів. Передумови виникнення фінансів. Походження поняття «фінанси»; історично-економічні передумови виникнення та розвитку фінансів. Генезис категорії фінансів. Характеристика чинників, що зумовили генезис категорії фінансів.

Періодизація й етапи розвитку фінансової науки. Еволюція фінансів та характеристика етапів їх розвитку. Еволюція податку як первинної форми фінансів. Економічні умови виникнення й розвитку податкових систем. Еволюція форм фінансів та їх характерні риси.

Взаємодія фінансів з іншими економічними категоріями. Чинники. Що впливають на фінанси та їх розвиток в Україні. Основні закономірності розвитку фінансів в Україні. Історичні аспекти еволюції бюджетної системи України.

Історичне значення фінансів в економічному розвитку суспільства. Роль фінансів у розвитку українського національного ринку.

Передумови виникнення фінансової науки та її роль у суспільстві. Історичні аспекти розвитку світової фінансової науки.

Сутність та структура фінансової науки. Суб'єкт, об'єкт і предмет фінансової науки. Функції фінансової науки. Зміст системи фінансових наукових знань та характеристика складових наукових фінансових знань. Характеристика блоків фінансових наукових знань, що становлять зміст фінансової науки. Методологія фінансової науки та її інструментарій. Методи наукових досліджень, застосовувані фінансовою наукою. Особливості діалектичного методу фінансової науки.

Місце фінансової теорії в системі фінансових наукових знань та її функції.

Особливості розвитку фінансової науки на різних історичних етапах. Розвиток фінансової науки у XV-XIX ст. Світова фінансова наука у XX ст. Розвиток фінансової науки у сучасний період.

Особливості розвитку фінансової науки в Україні і Росії.

Діяльність фінансової системи держави як предмет фінансового права. Правове регулювання фінансової діяльності держави.

Фінансова політика як важлива сфера діяльності держави. Сутність і типи фінансової політики. Завдання і принципи фінансової політики.

Види фінансової політики. Фінансова політика держави, її принципи та характеристика складових. Напрямки сучасної фінансової політики. Монетарна, фіскальна, податкова і бюджетна політика як головні складові фінансової політики держави. Фінансова політика у сферах фондового і страхового ринків та фінансова політика у сфері міжнародних фінансів.

Форми і методи реалізації фінансової політики. Організаційно-правове забезпечення фінансової політики: фінансова політика і фінансове право. Організація здійснення фінансової політики.

Фінансова стратегія та фінансова тактика. Фінансова політика на різних етапах державотворення та її особливості в умовах переходу України до ринкових відносин. Перспективи фінансової політики України. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення.

Поняття фінансового механізму, його призначення і роль. Фінансовий механізм як складова частина господарського механізму.

Склад і структура фінансового механізму, сутність його основних елементів. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.

Характеристика складових фінансового механізму. Принципова схема дії фінансового механізму. Фінансове забезпечення та фінансове регулювання як методи фінансового впливу. Фінансові важелі, їх характеристика. Фінансові стимули та фінансові санкції, їх види.

Фінансовий механізм на мікро- та макрорівнях. Вплив фінансового механізму на розширене суспільне відтворення. Використання фінансового механізму для активізації економічного зростання й підвищення суспільного добробуту. Реформування фінансового механізму.

Державне управління фінансами в Україні. Організація фінансового контролю в державі.

Бюджет як центральна ланка фінансової системи держави. Сутність та структура бюджету держави. Бюджет у складі державних фінансів. Характеристика економічних відносин, що визначають зміст бюджету.

Бюджет як основний фінансовий план держави та інструмент управління економікою. Розподільна і контрольна функції бюджету. Призначення та роль бюджету України в соціально-економічному розвитку суспільства та регулюванні ринкових відносин.

Сутність і характеристика структури бюджетної системи України. Бюджетна система України: становлення і розвиток. Етапи становлення бюджетної системи України.

Характеристика ланок бюджетної системи. Міжбюджетні відносини. Види міжбюджетних трансфертів, порядок їх надання. Засади розподілу доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Принципи побудови бюджетної системи України. Бюджетний устрій. Зведений бюджет України. Типи бюджетів.

Правові засади бюджетної системи. Поняття бюджетного права. Бюджетний процес в Україні, характеристика його етапів. Організаційні засади складання проекту Державного бюджету України. Виконання бюджетів за доходами і видатками. Сучасні проблеми бюджетного процесу і напрями його вдосконалення.

Бюджетна класифікація. Методи бюджетного регулювання. Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади. Проблеми виконання бюджету та роль Державного казначейства в цьому процесі.

Поняття стану бюджетного фонду та дефіциту бюджету. Сутність дефіциту бюджету та причини його виникнення. Бюджетний дефіцит і його вплив на державний борг країни. Соціально-економічні наслідки бюджетного дефіциту.

Основні концепції збалансованості бюджету та мета їх використання. Сутність урівноваженості доходів та видатків бюджету. Переваги і недоліки класичних концептуальних підходів до збалансування державного бюджету.

Поняття «бюджетний профіцит» та характеристика його форм.

Джерела фінансування дефіциту бюджету та їх класифікація. Методи фінансування бюджетного дефіциту. Особливості зовнішнього і внутрішнього фінансування бюджетного дефіциту. Методи обмеження та шляхи скорочення дефіциту бюджету в Україні. Проблема вибору моделі фінансування бюджетного дефіциту. Тактичні заходи держави з метою скорочення бюджетного дефіциту. Стратегічні напрями боротьби з бюджетним дефіцитом.

Причинно-наслідкова діалектика бюджетних дефіцитів. Правове регламентування бюджетного дефіциту у країнах ЄС.

Передумови виникнення та розвитку податків, їх соціально-економічна сутність. Об'єктивна обумовленість податків. Наука про податки як складова фінансової науки. Поняття податків і податкової системи.

Види податків, їх функції. Елементи оподаткування. Класифікація податків за різноманітними ознаками. Класифікація податків за суб'єктом оподаткування; за економічним змістом об'єкта оподаткування; за формою оподаткування або за характером дії; за рівнем запровадження; за порядком використання.

Цілі, функції та типи податкових систем. Становлення та розвиток системи оподаткування в Україні. Принципи побудови і вимоги до формування податкової системи. Податковий механізм. Організація оподаткування в Україні.

Необхідність податкових реформ в Україні. Податкова політика держави в сучасних умовах. Роль податкової політики в залученні іноземних інвестицій.

Суть, роль і види державного кредиту. Державний кредит як суспільна позикова система. Внутрішній та зовнішній державний кредит.

Форми державного кредиту: державні позики та ощадна справа. Види державних позик. Класифікація державних внутрішніх позик. Казначейські позики. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових організацій. Зовнішня заборгованість як індикатор фінансової безпеки держави.

Державний борг як наслідок існування державного кредиту. Причини створення і збільшення державного боргу. Структура державного боргу та механізм його формування. Джерела погашення державного боргу. Методи управління державним боргом та методи коригування позикової політики. Державний борг України та механізм його обслуговування.

Вплив державного боргу на фінансове становище держави. Економічні та соціальні наслідки державного боргу.

Система місцевих фінансів України: самостійні місцеві бюджети та фінанси комунальних підприємств.

Структура місцевих бюджетів України, формування їхніх доходів. Бюджетні повноваження місцевих органів самоврядування. Структура доходів місцевих бюджетів. Трансферти в системі доходів бюджетів. Місцеві запозичення. Структура власних доходів місцевих бюджетів. Закріплені доходи місцевих бюджетів.

Структура видатків місцевих бюджетів. Структура доходів та видатків бюджету розвитку місцевих бюджетів. Дефіцит місцевих бюджетів.

Бюджетне регулювання. Основні принципи розподілу доходів між ланками бюджетної системи. Реформування міжбюджетних відносин. Цільові фонди місцевого самоврядування.

Фінанси комунальних підприємств.

Загальна характеристика цільових фондів. Державні цільові фонди як складова загальнодержавних фінансів. Класифікація та роль державних цільових фондів.

Пенсійний фонд України: завдання, джерела надходжень та напрями використання.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування, його суть та види.

Фонд соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності: мета створення фонду, джерела надходжень, напрями використання.

Джерела коштів фонду соціального страхування на випадок безробіття та напрями їх використання.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Джерела формування та напрями використання коштів фонду. Соціальні послуги, які здійснюються Фондом соціального страхування від нещасних випадків.

Призначення Державного фонду охорони навколишнього природного середовища.

Фінанси підприємств як основна підсистема фінансової системи держави. Зміст та основні принципи організації фінансів підприємницьких структур. Фінансові відносини суб'єктів господарювання: зовнішні та внутрішні фінансові відносини підприємства. Функції фінансів підприємств.

Методи організації фінансової діяльності підприємств. Комерційний розрахунок як високоефективний метод фінансової діяльності підприємств. Самоокупність та самофінансування. Особливості організації і функціонування фінансів різних форм власності та видів діяльності. Джерела формування і напрями використання фінансових ресурсів комерційних підприємств державної і недержавної форм власності.

Характеристика фінансового механізму підприємства. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування. Класифікація фінансових ресурсів підприємств за кругообігом, за використанням та за правом власності. Характеристика видів фінансових ресурсів підприємств.

Фінансове забезпечення функціонування та відтворення основних фондів. Структура основних засобів, їх амортизація. Особливості формування амортизаційного фонду.

Сутність оборотних активів та їх структура. Фінансовий аспект формування і використання обігових коштів.

Витрати підприємства, їх класифікація. Поточні, капітальні та фінансові витрати підприємств. Витрати на виробництво і реалізацію продукції. Доходи підприємств, їх зміст та види. Виручка від реалізації продукції. Формування фінансових результатів суб'єктів господарювання і фактори, що на них впливають.

Фінансове планування і прогнозування на підприємствах. Завдання та методи фінансового планування на підприємствах. Етапи та методи фінансового планування на підприємствах. Загальна характеристика фінансових планів підприємства, їх особливості та зміст. Оперативні фінансові плани.

Прибуток підприємства: його роль, формування, розподіл і використання в умовах сучасної системи оподаткування.

Сутність і склад фінансів домогосподарств. Основні доходи та видатки домогосподарств. Характеристика фінансів домогосподарств як економічних відносин. Грошові доходи і витрати домогосподарств. Класифікація доходів та видатків домогосподарств залежно від факторів і джерел.

Утворення фондів домогосподарств, їх групування за цільовим призначенням і функціями.

Структура доходів і видатків домогосподарств України. Заощадження населення та їх типи.

Економічна природа і суть страхування. Організація страхування та характеристика страхових потоків. Функції страхування. Форми створення резервних страхових фондів: самострахування; централізоване страхове забезпечення; колективні страхові фонди.

Характеристика страхових відносин. Суб'єкти страхування: страховик, страхувальник, застрахований отримувач. Поняття співстрахування і перестрахування. Необхідність і роль перестрахування в забезпеченні сталості страхових операцій.

Страхові платежі та страховий тариф. Системи визначення розміру страхового відшкодування. Відмінні особливості страхового випадку та страхової події.

Галузі, форми і види страхування. Класифікація страхування за галузями: майнове, особове, соціальне, медичне, страхування відповідальності, страхування ризиків. Принципи обов'язкового і добровільного страхування. Об'єкти страхування. Форми страхування за правовою основою.

Фінансові аспекти соціального страхування. Особисте страхування, його сутність і значення в забезпеченні соціального захисту громадян.

Ринок страхових послуг, його організаційна структура. Характеристика страхового ринку як сукупності страхових компаній і послуг, що ними надаються. Учасники страхового ринку. Фінансові потоки страхового ринку. Поняття страхового поля та страхового портфелю. Система страхування в Україні.

Призначення і структура фінансового ринку, його елементи. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Систематизація фінансових ринків. Суб'єкти фінансового ринку. Інструменти фінансового ринку, їх класифікація. Інфраструктура фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Грошові потоки фінансового ринку. Державне регулювання фінансового ринку.

Валютний ринок і валютні операції. Поняття валютного курсу. Курс валют і валютний паритет. Вплив економічних, фінансових і політичних чинників на встановлення курсу валют. Регулювання валютного ринку та валютні обмеження. Валютні інтервенції.

Кредитна система. Сутність комерційного та банківського кредиту. Ринок кредитних ресурсів.

Ринок цінних паперів як особлива форма торгівлі фінансовими ресурсами. Види цінних паперів, що можуть випускатись і обертатись в Україні. Основні характеристики цінних паперів. Суб'єкти ринку цінних паперів: емітенти, інвестори, посередники, фондова біржа.

Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг. Фінансове посередництво як сегмент ринку фінансових послуг. Фінансові посередники, їх функції, права, обов'язки, професійні риси.

Страховання на фінансову ринку. Сутність фінансового консалтингу, аудиторських та інформаційних послуг.

Пріоритетні напрями розвитку фінансового ринку України.

Сутність та політика фінансового менеджменту. Фінансовий менеджмент як один із видів функціонального менеджменту. Мета і основні завдання фінансового менеджменту. Фінансова політика та напрями її формування.

Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Поняття фінансової стратегії як частини загальної стратегії розвитку підприємства. Характеристика процесу розроблення стратегії фінансового менеджменту. Тактичні цілі і завдання фінансового менеджменту.

Фінансові рішення, їх розробка, прийняття та реалізація. Принципи і функції фінансового менеджменту, їх характеристика.

Механізм фінансового менеджменту, його сутність і складові. Характеристика рівнів механізму фінансового менеджменту. Системи забезпечення як складова механізму фінансового менеджменту. Методи, фінансові важелі та інструменти у складі механізму фінансового менеджменту.

Економічна природа й призначення міжнародних фінансів. Роль фінансів у розвитку міжнародних зв'язків. Міжнародні фінансові відносини і міжнародні фінанси. Складові ланки міжнародних фінансів, їх суб'єкти. Характеристика фінансових потоків в системі міжнародних фінансових відносин. Основні форми міжнародних розрахунків.

Фінанси міжнародних організацій. Особливості формування доходів та їх використання. Фінанси Організації Об'єднаних Націй та Європейського Союзу. Формування бюджету ООН та ЄС, визначення розміру внесків. Специфіка бюджету ЄС як ланки міжнародних фінансів. Планування видатків бюджетів ООН та ЄС. Фінансування з бюджетів ООН та ЄС окремих країн.

Фінанси міжнародних фінансових інституцій. Міжнародний валютний фонд як провідна світова міжнародна інституція. Історія заснування МВФ. Основні напрями фінансової діяльності МВФ: кредитування окремих країн і регулювання міжнародних валютних відносин. Характеристика форм кредитування, що використовується МВФ: безпосереднього, поетапного, пільгового та спеціального фінансування.

Група Світового банку як міжнародна фінансова інституція та напрями її фінансової діяльності.

Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями. Проблеми гармонізації фінансів України відповідно до критеріїв і стандартів Європейського співтовариства.

Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки. Місце фінансової безпеки держави у системі міжнародної безпеки. Основні загрози фінансовій безпеці держави. Визначення рівня фінансової безпеки.

Сутність бюджетної та податкової безпеки на сучасному етапі економічних реформ. Визначення рівня бюджетної безпеки. Бюджетний дефіцит як загроза фінансовій безпеці держави.

Вплив державних боргів на фінансову безпеку. Індикатори рівня боргової безпеки держави. Заходи щодо підвищення боргової безпеки.

Грошово-кредитна політика як складова фінансової безпеки держави. Характер формування грошової маси та обсяг валютних надходжень як фактори впливу на рівень фінансової безпеки держави.

Інвестиційна складова фінансової безпеки держави та визначення її рівня. Проблеми формування привабливого інвестиційного клімату.

Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою.

Основні аспекти фінансової системи Сполучених Штатів Америки. Склад системи державних фінансів США. Трирівнева система перерозподілу фінансових ресурсів. Характеристика бюджетної та податкової систем США. Фінансова інфраструктура США.

Особливості функціонування фінансової системи Японії. Державні фінансові організації Японії. Доходи і бюджету Японії та джерела їх формування. Витрати бюджету Японії та напрями використання бюджетних коштів. Характеристика місцевих бюджетів Японії.

Основні положення структури фінансової системи Великої Британії, Німеччини та Франції. Характеристика бюджетів та фінансових державних інститутів Великої Британії, Німеччини та Франції.

Основи функціонування фінансової системи Скандинавських країн.

Етапи економічної інтеграції в Європі. Фінансова політика у контексті поглиблення європейської інтеграції.

Валютно-фінансова конвергенція та особливості організації фінансів Європейського Союзу. Бюджет Європейського Союзу. Структура бюджету та принципи організації оподаткування в державах Європейського Союзу. Бюджетна стратегія і бюджетний процес.

Гармонізація та уніфікація податкової політики в межах Європейського Союзу.

Валютна інтеграція. Спільна валютна політика та запровадження євро.

Основні інституції ЄС та їх роль у формуванні єдиної фінансової політики. Перспективи розвитку фінансової системи ЄС.

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

Ціль і задачі дисципліни, її зв'язок з іншими дисциплінами. Поняття і сутність фінансів підприємств. Функції фінансів підприємств. Основи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність підприємства. Зміст, завдання та організація фінансової роботи на підприємстві. Управління фінансами підприємств.

Характеристика підприємства як самостійного господарчого суб'єкта. Підприємство – самостійний господарчий статутний об'єкт. Фінансове забезпечення підприємства для організації його господарчої діяльності. Сутність фінансів підприємств. Функції фінансів підприємств. Місце фінансів підприємства у фінансовій системі України. Джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів підприємства. Сфера фінансових відносин підприємства. Фінансовий механізм підприємства і його структура.

Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси підприємств. Склад та структура фінансових ресурсів підприємства. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства. Власні та позичкові кошти. Утворення і використання майна. Способи формування статутного фонду в залежності від організаційно-правових форм

підприємства. Виручка та прибуток – власне джерело коштів підприємства. Кредити, кошти інших підприємств, позички – позикові кошти підприємства.

Форми мобілізації фінансових ресурсів підприємства (продаж акцій, облігацій та інших цінних паперів даного підприємства). Фінансово-господарча діяльність підприємства та контроль цієї діяльності.

Взаємовідносини підприємства з бюджетом та позабюджетними фондами. Оподаткування підприємства. Позабюджетні фонди.

Взаємовідносини підприємств з банками. Розрахунковий, валютний та інші рахунки підприємства. Про кредитування підприємств в Україні.

Сутність і значення грошових розрахунків, принципи організації розрахунків підприємств. Готівкові і безготівкові розрахунки. Форми безготівкових розрахунків. Готівково-грошові розрахунки на підприємствах та сфера їх застосування. Організація грошово-готівкових розрахунків.

Організація розрахунків підприємства за своїми обов'язками. Поняття, характеристика, види та принципи організації розрахунків. Документи, використовувані в безготівкових розрахунках. Технологія безготівкових розрахунків, яка забезпечує надійність платежів. Розрахунки за факторингом, фінансовим лізингом, міжнародним клірингом. Принципи неплатежів і затримок у розрахунках.

Економічна характеристика, склад і класифікація грошових надходжень підприємств. Доходи (виручка) від реалізації продукції. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Планування виручки від реалізації продукції.

Витрати підприємства. Групи витрат: на відтворення основних фондів, соціально-культурні заходи; операційні; на виробництво та реалізацію продукції (робіт, послуг). Їх зміст та структура. Прямі та непрямі витрати. Умовно-перемінні та умовно-постійні витрати. Зміст та їх зв'язок з виробництвом і з обсягом виробництва. Елементні та комплексні витрати, їх склад. Виробнича та повна собівартість продукції (робіт, послуг). Кошторис витрат на виробництво та реалізацію продукції. Залишки нереалізованої продукції та їх визначення.

Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) на підприємстві. Експорт продукції та виручка. Транзитний, поточний, валютний розрахунок. Розподіл та використання виручки від реалізації продукції (робіт, послуг). Фактори, які впливають на розмір виручки (залежні та незалежні від діяльності підприємства). Методика розрахунку витрат та виручки від реалізації продукції. Складові частини виручки від реалізації продукції (залишки на початок року, товарна продукція та залишки на кінець року). Зв'язок виручки від реалізації з умовами поставок продукції та форми розрахунків.

Система оподаткування підприємств, її функції та призначення. Сутність податкової системи. Сутність податків, їх функції.

Характеристика податків, які сплачують підприємства. Податки і обов'язкові платежі, які відносяться на собівартість продукції (робіт, послуг). Оподаткування прибутку підприємств. Чинний порядок оподаткування прибутку. Визначення розрахунку підприємств з бюджетом за податком на прибуток. Платежі за ресурси. Плата за землю. Фіксований сільськогосподарський податок. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу.

Непрямі податки, які сплачують підприємства. Вплив непрямих податків на фінансово-господарську діяльність підприємств. Мито. Акцизний податок. Податок на додану вартість.

Єдиний соціальний внесок до цільових державних фондів. Збори і цільові відрахування. Які сплачують підприємства.

Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Єдиний податок.

Роль прибутку в економіці і фінансах підприємства. Економічний зміст прибутку та його склад. Формування прибутку підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Прибуток підприємства від різних видів діяльності. Загальний прибуток. Чистий прибуток. Розподіл і використання чистого прибутку. Фактори, що впливають на прибуток підприємства. Методи розрахунку прибутку від реалізації.

Економічна сутність рентабельності. Показники рентабельності підприємства. Сутність і методи обчислення рентабельності. Рентабельність продукції, рентабельність продажу, рентабельність виробничих фондів.

Сутність, склад і структура оборотних коштів. Організація оборотних коштів підприємства.

Необхідність і способи визначення потреби в оборотних коштах. Нормування оборотних коштів для створення виробничих запасів. Нормування оборотних коштів у незавершеному виробництві і витратах майбутніх періодів. Нормування оборотних коштів для створення запасів готової продукції. Методи прямого розрахунку потреби в оборотних коштах. Розрахунок нормативу оборотних коштів економічним методом.

Власні джерела формування оборотних коштів. Використання банківських кредитів для формування оборотних коштів. Вплив вибору джерела формування оборотних коштів на фінансову стійкість підприємства.

Визначення наявності власних оборотних коштів. Показники використання оборотних коштів. Способи прискорення оборотності оборотних коштів.

Склад і структура основних фондів підприємства. Показники стану й ефективності використання основних виробничих фондів. Знос і амортизація основних фондів. Амортизаційні відрахування та їх накопичення на рахунках: знос основних засобів; знос нематеріальних активів. Нормативний строк дії ОВФ. Прискорена амортизація. Оцінка ОВФ та методика цієї оцінки на підприємствах України. Залежність методів оцінки від джерел знаходження на підприємстві. Первісна, залишкова та балансова вартість ОВФ. Індeksi перерахунку ОВФ.

Капітальні вкладання по відтворенню ОВФ. Шляхи надходження ОВФ: капітальні вкладання; передача об'єктів засновниками акціонерного товариства в рахунок своїх внесків в статутний фонд; безкоштовне отримання основних засобів від державних органів, юридичних та фізичних осіб. Капітальні вкладання на просте та розширене відтворення ОВФ. Джерела фінансування капітальних вкладень. Коштів іноземних інвесторів. Характеристика цих джерел, їх склад та особливості в умовах ринку. Визначення суми мобілізації внутрішніх ресурсів підприємства. Форми кредиту, які можуть використовувати суб'єкти господарської діяльності України (банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний, бланковий, консорціумний).

Фінансування ремонту основних фондів. Порядок фінансування капітального ремонту (підрядний або господарчий спосіб проведення ремонту) і особливості по розрахункам за його проведення. Включення витрат з ремонту на собівартість продукції. Самостійність підприємства по вибору варіанту віднесення цих витрат на собівартість. Ремонтний фонд підприємства, його утворення та використання.

Нематеріальні активи. Джерела їх придбання. Амортизація. Склад нематеріальних активів: придбання підприємством патентів, ліцензій, торговельних

марок, товарних знаків, інших прав на використання виробничої інформації, землі та природних ресурсів, програмних продуктів для ЕОМ, право на інтелектуальну власність та інше. Норма зносу нематеріальних активів та самостійність підприємств у цих питаннях.

Завдання і зміст оцінки фінансового стану підприємства. Показники фінансового стану підприємств. Ліквідність підприємства. Платоспроможність підприємства. Фінансова стійкість підприємства. Підходи до аналізу і оцінки ділової активності підприємства. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства.

Інформаційна база для аналізу фінансового стану підприємства. Форми фінансової звітності, введені в зв'язку з переходом на нові національні стандарти бухгалтерського обліку. Формування аналітичного балансу. Аналіз і оцінка прибутковості виробничо-господарської діяльності підприємства. Фактори, що впливають на зміну прибутку підприємства. Аналіз рентабельності виробництва, активів, капіталу. Аналіз платоспроможності і фінансової стійкості підприємства. Підходи до аналізу і оцінки ділової активності підприємства. Ймовірність банкрутства підприємства.

Категорія стратегії та планування. Сучасна концепція стратегічного фінансового планування. Оперативний план на визначений термін часу. Схема розробки фінансового плану підприємства та схема розробки оперативного плану. Прогноз продажу. Програма визначення прогнозу. Розробка фінансових документів на прогнозуючий період. Прогнозування бюджету капіталовкладень.

Сутність, задачі фінансового планування. Звітність підприємств України з фінансової діяльності. Фінансові результати. Форма I – «Баланс підприємства». Форма II – «Звіт про фінансові результати» та їх виконання за рік. Характеристика стадій фінансового планування. Методи визначення потреб у фінансових ресурсах: процентів від товарообігу; балансу грошових надходжень; обліку оборотних засобів. Аналіз джерел коштів та їх визначення.

Формування фінансового плану підприємства та стратегії фінансування. План (прогноз) обсягів реалізації. Баланс грошових витрат та надходжень. Плановий баланс активів та пасивів. Стратегія фінансування підприємства. Визначення джерел власних та позикових коштів. Графіки досягнення беззбитковості виробництва продукції. Форми представлення грошових коштів та строки їх повернення. Розробка платіжного календаря з грошових витрат та надходжень.

Фінансова санація підприємства, її економічний зміст та порядок проведення.

Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють. Економічна сутність санації підприємства. Прийняття рішення про фінансове оздоровлення підприємства. Порядок проведення фінансової санації.

Планування та фінансування санації підприємства. План санації. Санаційна спроможність підприємства та її оцінка. Внутрішні фінансові джерела санації. Санація із залученням коштів власників підприємства. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Фінансова участь персоналу у санації підприємства. Державна фінансова підтримка санації підприємств.

Економіко-правові аспекти санації та банкрутства підприємства. Необхідність, функції та завдання інституту банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Задоволення претензій кредиторів. Фінансова санація на ухвалу господарського суду. Мирова угода. Санація через реорганізацію (реструктуризацію). Приховане, фіктивне та навмисне банкрутство.

ФІНАНСОВИЙ РИНОК

Фінансовий ринок як економічний простір, на якому формуються відносини купівлі-продажу фінансових фондів. Місце фінансового ринку у фінансовій системі. Функції фінансового ринку. Забезпечення руху фінансових потоків, переливання вільних фінансових фондів (заощаджень) в інвестиції. Внутрішньогалузевий, міжгалузевий і міжнародний рух фінансових потоків. Інтернаціоналізація й глобалізація фінансових ринків. Роль фінансового ринку в економіці. Структура фінансового ринку: Суб'єкти відносин – учасники фінансового ринку: держава, населення, емітенти, інвестори, фінансові посередники. Державне регулювання фінансового ринку, його причини, головні принципи, законодавчі основи. Класифікація фінансових ринків.

Поняття інфраструктури фінансового ринку, її склад. Значення інфраструктури для розвитку фінансового ринку. Професійна діяльність на ринку цінних паперів. Фінансові інститути як посередники між суб'єктами фінансового ринку. Значення посередництва. Діяльність посередників на первинному ринку. Діяльність посередників на вторинному ринку. Здійснення посередниками діяльності з управління цінними паперами. Національна депозитарна система в Україні, сфера її діяльності та учасники. Інститути спільного інвестування на фінансовому ринку. Види інститутів спільного інвестування. Здійснення діяльності з управління активами. Роль комерційних банків як посередників. Інформаційно-аналітичні інститути, їх значення для функціонування фінансового ринку. Рейтингові агентства та рейтинги.

Ціноутворення на фінансовому ринку. Ціна кредиту – відсоток. Структура процентних ставок фінансового ринку. Дохід і ризик цінного папера. Теорії структури процентних ставок.

Поняття та сутність фінансових ризиків. Фактори, які стосуються фінансового ризику і впливають на його рівень. Причини, які зумовлюють необхідність виникнення ризикових фінансових рішень. Основні методи оцінки фінансового ризику. Методи управління фінансовим ризиком. Способи зниження ступеня фінансового ризику. Основні види фінансових ризиків.

Грошовий ринок як складова фінансового ринку, їх взаємозв'язок. Особливість грошового ринку як ринку високоліквідних фінансових активів, короткострокових цінних паперів.

Особливість ринку банківських позичок як ринку короткострокових і середньострокових позичок для фінансування оборотного (працюючого) капіталу.

Суб'єкти грошового ринку й ринку банківських позичок: держава, комерційні банки й депозитарні небанківські інститути, господарські одиниці всіх форм власності, фінансові посередники – дилери по державних цінних паперах. Елементи грошового ринку. Види процентів на грошовому ринку: облігаційний, банківський, обліковий, міжбанківський і т.п.

Характеристика облікового ринку. Онкольний кредит. Вексельний кредит. Вексель – дисконтний фінансовий інструмент. Казначейські векселі, їх особливості й значення для грошового ринку.

Міжбанківський ринок. Операції на міжбанківському ринку. Взаємодія й взаємозв'язок кредитно-грошової й фінансової політики, значення її для грошового ринку. Види операцій на відкритому ринку.

Фондовий ринок як частина фінансового ринку. Значення розвитку фондового ринку для процесу нагромадження капіталу. Особливість фондового ринку, його суб'єкти. Функції фондового ринку. Рух довгострокових фінансових фондів. Історія розвитку фондового ринку. Особливості розвитку фондового ринку в Україні. Біржовий ринок. Фондові біржі та їх функції. Проведення операцій на фондовому ринку. Інструменти фондового ринку: облігації й акції як класичні інструменти ринку капіталів, розвиток похідних цінних паперів. Фондові ринки і фондові біржі світу. Нью-йоркська фондова біржа. Лондонська фондова біржа. Токійська міжнародна фондова біржа. Паріжська фондова біржа. Франкфуртська фондова біржа. Копенгагенська фондова біржа. Розвиток фондового ринку України.

Фондова біржа – організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Основи організації та роботи біржі. Основні засади функціонування фондової біржі. Основні завдання фондової біржі. Біржовий статут і правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Котирувальна комісія. Лістинг, основні вимоги та умови на біржі. Включення до курсового бюлетеня та реєстрація. Брокери, дилери, спеціалісти на фондовій біржі. Біржові торги. Види біржових угод. Види аукціону. Переваги участі у біржових торгах. Розвиток позабіржової торгівлі в Україні. Загальна характеристика фондових індексів. Світові фондові індекси. Вітчизняні фондові індекси.

Причини появи й розвитку ринку похідних цінних паперів. Хеджування. Види фінансових похідних цінних паперів, їх особливості. Форвардні контракти і їх особливості. Поняття відкритої позиції, довгої й короткої позиції. Ф'ючерсні контракти, їхнє значення, види: короткостроковий процентний ф'ючерс, довгостроковий процентний ф'ючерс, ф'ючерсні контракти на казначейський вексель і індекс. Ф'ючерсні біржі. Опціони і їх особливості. Нерівномірний розподіл ризику між продавцем і покупцем опціону. Опціони на акції, облігації, індекси, ф'ючерсні контракти, валюту. Комбінація опціонів.

ІІІ. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 зі змінами.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 зі змінами.
3. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. №1576-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №49.
4. Закон України «Про підприємства в Україні» від 27.03.1991 р. №887 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №24. – Ст. 272.
5. Азаренкова Г.М., Борисенко І.І. Фінанси: Практикум: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 279 с.
6. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М.М. Бердар. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
7. Біла О.Г. Фінанси: Навч. посіб. / О.Г. Біла, І.Р. Чуй. – Львів: «Магнолія 2006», 2012. – 390 с.
8. Білик М.Д. Фінанси підприємств. Практикум: навч. посіб. / М.Д. Білик. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 196 с.
9. Благун І.Г., Сорока Р.С., Єлейко І.В. Фінанси: Навч. посіб. – Львів: «Магнолія», 2007. – 314 с.

10. Буднік М.М., Мартюшева Л.С., Сабліна Н.В. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 334 с.
11. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС. – 2006. – 416 с.
12. Власова Н.О. Фінанси підприємств / Н.О. Власова. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 272 с.
13. Гаврилова А.Н. Финансы организаций (предприятий): учебник / А.Н. Гаврилова, А.А. Попов. – 3-е изд., перераб. и доп. – М: КНОРУС, 2007. – 608 с.
14. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. / О.І. Гадзевич. – К.: Кондор, 2007. – 180 с.
15. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – Х.: Фактор, 2007. – 976 с.
16. Господарський кодекс України від 16.03.2003 р., №436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18. – Ст. 144.
17. Данілов О.Д., Серебрянський Д.М. Фінанси у запитаннях і відповідях: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНТ, 2008. – 528 с.
18. Диагностика потенциала финансово-экономической устойчивости предприятия. Монография . – 2-е изд., переработ. и дополн. – Х.: Фактор, 2008 – 336 с.
19. Еш С.М. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с.
20. Зви Боди, Роберт Мертон. Финансы: Пер. с англ. – М.: Изд. дом «Вильямс», 2003. – 592 с.
21. Калина А.В., Кощеєв О.О. Фондовый рынок: Навч. посіб. для дистанційного навчання / К.: Вид-во «Університет «Україна», 2006.
22. Калінеску Т.В., Костирко Л.А., Загірняк Д.М., Антіпов О.М. Фінансовий ринок: навчальний посібник. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2008. – 343 с.
23. Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: Навч. посіб. – Львів: «Новий світ – 2000», 2005. – 568 с.
24. Колісник М.К., Маслак О.О., Романів Є.М. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2004.
25. Костирко Л.А., Костирко Р.О., Темнікова Н.В. Стратегічний фінансовий менеджмент: навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. – 432 с.
26. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Р.О. Костирко. – Х.: Фактор, 2007. – 784 с.
27. Кудряшов В.П. Фінанси: Навч. посіб. – Херсон: Олді-плюс, 2006. – 352 с.
28. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Н.М. Любенко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
29. Онисько С.М. Фінанси підприємств: підручник для студентів / С.М. Онисько, П.М. Марич. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 367 с.
30. Павлов В.І., Пилипенко І.І., Кривов'язюк І.В. Цінні папери в Україні: Навч. посіб. – 2-е вид., доп. – К.: Кондор, 2004.
31. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI. – К.: ДП «ІВЦ ДПА України», 2010. – 336 с.

32. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
33. Рудюк Л.В. Фінанси: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За ред. Л.Ф. Романенко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Університет «Україна», 2007. – 270 с.
34. Рясних Є.Г. Основи фінансового менеджменту: навч. посіб. / Є.Г. Рясних. – К.: Академвидав, 2010. – 336 с.
35. Савчук В.П. Управление финансами предприятия / В.П. Савчук. – 2-е изд., стереотип. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. – 480 с.
36. Стасюк Г.А. Фінанси підприємств / Г.А. Стасюк. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 480 с.
37. Стеців Л.П., Копилюк О.І. Фінанси: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 235 с.
38. Финансы: Сборник комплексных задач, тестов и ситуаций: Учеб пособие / Под ред. А.П. Вожжова. – 3-е изд. – К.: Знання, 2008. – 269 с.
39. Фінанси для фінансистів: підручник. / О.А. Шеремет, І.В. Дем'яненко, К.В. Багацька та ін. / За заг. ред. Т.А. Говорушко. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 612 с.
40. Фінанси підприємств: навч. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Г.М. Азаренко, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – 2-ге вид. випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2006. – 287 с.
41. Фінанси підприємств: підручник / за ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. – 7-е вид. – К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.
42. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері [текст]: навч. посіб. / Г. І. Базецька, Л. Г. Суботовська, Ю. В. Ткаченко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 292 с.
43. Фінанси: курс для фінансистів: Навч. посіб. / За ред. В.І. Оспіщева. – К.: Знання, 2008. – 567 с.
44. Фінанси: Навч. посіб. / В.С. Загорський, О.Д. Вовчак, І.Г. Благун, І.Р. Чуй. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 247 с.
45. Фінанси: Навч. посіб. / За ред. В.І. Оспіщева. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 366 с.
46. Фінанси: Навч. посіб. / О. П. Близнюк, Л.І. Лачкова, В.І. Оспіщев та ін. / За ред. В.І. Оспіщева. – К.: Знання, 2006. – 415 с.
47. Фінанси: Підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
48. Фінансовий ринок [Текст] : навчально-методичний посібник з організації самостійної роботи студентів / [уклад. І. І. Рекуненко] ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 90 с..
49. Фондовий ринок України. Базовий курс: Навч.-метод. посіб. /авт. кол.: Мозговий О.М., Тевелєв Д.М., Тарасенко О.О., Лібанов М.О., Шеляхіна С.А., Бойко Ю.Ю., Мельник І.В. — Видання 3-е, перероблене та доповнене. — К.: ДУ «АРІФРУ», 2013. — 694 с.
50. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання-Прес, 2008.
51. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 535 с.

52. Шило В.П. Фінанси підприємств за модульною системою навчання / В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.В. Балабанова, І.І. Криштопа. – К.: Кондор, 2011. – 429 с.
 53. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2011. – 341 с.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання рівня підготовки, тобто знань і умінь вступника, відбувається на підставі правильності відповіді на тестові завдання. Тестове завдання для ОКР «магістр» складається з 34 питань. Набрана сума балів зі 100-бальної шкали оцінки переводиться в 4-бальову та в шкалу за системою ECTS у такий спосіб:

Кількість вірних відповідей	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів
34	5 (відмінно)	A	100
32			96
30			92
28	4 (добре)	B	88
26			84
24		C	80
20			76
18	3 (задовільно)	D	72
16			68
14			64
10		E	60
8			56
6	2 (незадовільно)	F, FX	48
4			36
2			28
4			21
2			14
1			7

Особи, які набрали на вступному випробуванні менш як 60 балів, позбавляються права участі у рейтинговому конкурсі на зарахування.

Голова фахової атестаційної комісії

Р.А. Галгаш

Зав. каф. фінансів і банківської справи,
член фахової атестаційної комісії

Л.А. Костирко